

oleksin tahtnud Alenaga balletilaval tantsida

Kunagist tippballetitantsijat Toomas Edurit ootavad pärast 50. sünnipäeva suured elumuutused: järgmisest hooajast ei juhi ta enam Eesti rahvusballetti.

Ligi kaks aastakümnet rahvusvahelistel balletilavadel sáranud Toomas Edurit näeb täna öhtul taas Estonia publiku ees. Endine abikaasa ja lavapartner Age Oks (48), kellega koos nad võitsid nii printsess Diana, balletipubliku kui ka seltskonnaajakirjanduse südamed, juubeliöhtul lavale ei astu. Küll aga esineb Eesti publikule mitu kuulsat tantsijat ja rahvusballeti solisti, sealhulgas Eduri elukaaslane, rahvusballeti priimabaleriin Alena Shkatula (34).

Edur pole küll enam balletiartist, vaid veel mõnda aega Eesti rahvusballeti kunstiline juht, ent oma 50 aasta juubeli puhul lubab ta publikut siiski väikeste tantsuetteastega rõõmustada. „Üritan ikka üllatada,” sõnab ta. Peagi ootavad ees uued tuuled.

Estonia balletitrupist sai Eesti rahvusballett just nimelt Eduri käe all, kuid nüüd on selge, et tema 2009. aastast kehtinud lepingut ei pikendata. „Oleksin tahtnud jätkata, aga leping lõpeb. Lepingud ongi selleks, et lõppeda,” ütleb Edur. Suurt muret tema häälest ei kosta. Ta tunnistab, et kogemustepagas on ju suur ning ideid ja jaksu oleks olnud, aga elus tuleb ikka ette muutusi. „Puhkan natuke ja vaatan siis, mis saab edasi. Maailm on lai ja olla tuleb seal, kus sind on vaja,” sõnab Edur.

Liisa Tagel

liisa.tagel@lehed.ee

värvati Inglise rahvusballetti, kuhu äsja abiellunud noored Nõukogude Liidust peagi läksid. Pakkumisi oli teisigi, aga Randviir soovitas Londonit.

„Kui Agega Inglismaale läksime, ei teadnud keegi, mis on Eesti. Kui ütlesid „Estonia”, siis küsiti, mis osa Austraaliast see on,” meenub Edurile.

Kui sáravast balletipaarist nii Inglismaal kui ka Eestis kirjutama hakati, oli see esialgu paras kultuurišokk – mõlemal oli kriitika ja ajakirjandusega varasemast olnud väga vähe kokkupuuteid. Ei olnud nad kodumaal jõudnud veel kuigi palju esineda ja Eesti seltskonnaajakirjandus tegi alles esimesi arglikke samme. „Máletan oma esimest „Giselle” Eestis. Olen väga tänulik, et Kaie Kõrb mind kohe pärast balletikooli sinna kutsus. Heino Aassalu kirjutas siis, et ainult minu kirge oligi laval náha. See oli suur üllatus,” meenutab Edur.

„Ohverdasin oma soolokarjääri, otsustasin panna rõhu meie partnerlusele,” jätkab ta. Edurit ja Oksa märgati, ja kuidas veel! Inglise rahvusballeti esitantsijad, Birminghami kuninglik ballett, Rooma ooperiteater, esinemised Jaapanis, Ühendriikides ja Austraalias... Edurit kutsuti soolotantsijana esinema näiteks Berliini ja La Scala ooperiteatritesse. Teda on nimetatud oma aja

Oleksin tahtnud balletijuhina jätkata, aga leping lõpeb. Lepingud ongi selleks, et lõppeda. Aga maailm on lai, tuleb olla seal, kus sind on vaja.

Eduris pulbitseb energia ja ta jutt on tulvil emotsioone. Balletijuht räägib kiiresti ja tundub, nagu tahaks ta igasse lausesse panna palju rohkem sõnu kui mahub. Meie kohtumisel on tal nápus hõbedane õnnitluskaart, peal seesama arv 50 ja sees soe ingliskeelne tervitus ühelt kriitikult: „Minu jaoks jääd sa alati 20-aastaseks. Sa oled maailma parim esitantsija.”

Soolokarjääri asemel partnerlus

Ega noor tantsija balletisussides laia maailma hüpates tõesti palju vanem olnudki. Oli 1990. aasta, kui Eduril ja Oksal õnnestus tänu balletipedagoog Tiiu Randviirule suure lombi taha Ameerikasse võistleva pääseda. Edur sai pronksmedali, nad koos nimetati parimaks paariks ja

parimaks meesballetitantsijaks. Agnes Oaks ja Thomas Edur, nagu neid ingliskeelses maailmas tunti, said ohtralt kiitvaid arvustusi. Kuninganna Elizabeth II nimetas nad 2010. aastal kahe riigi kultuurisuhete edendamise eest Briti impeeriumi ordu komandörideks.

Oma tantsijakarjääri tipuks peab Edur Wembley staadionil printsess Diana mälestusgalal esitatud katkendit Inglise rahvusballeti „Luikede järve” lavastusest, mis püstitas balletietenduse otsevaatamise publikurekordi. Staadionil oli 60 000 inimest, 500 miljonit jälgisid seda telekraanilt.

Kümme aastat tagasi Eestisse naasmine ja Estonia balletti juhtima hakkamine